# Далоу здраднікоу! Далоу шаптуноу Масквы і Бэрліна!


# РАНІЦА

штодзенная, грамадзкая, палітычная і літэратурная газэта

АДРЕС РЕДАКЦЫІ і КАНТОРЫ
Вільня, Вострабрамская № 4, „Hotel Szlachecki“ пак. № 2.
Рэдакцыя адчынена што дня, апрача сьвят, ад 11 да 1 і ад 5 да 7 гадз.

**Цана нумару 20 марак.**
Падпіска на 1 мес. . . 400 марак.
З перасылкай 1 „ . . 500 „
За граніцай ў два разы даражэй.

ЦАНА АБВЕСТАК:
За адзін радок звычайнага друку на 1 стр.—60 м.
ў тэксьце . . . . . . 75 м.
за тэкстам . . . . . . 40 м.
Для шукаючых працы на 10 прац. таней.




*Вільня 4 студня 1922 г.*

Прадвыбарная акцыя ідзе як найлепей.

Цяпер ужо можна з пэўнасьцью сказаць, што ўвесь беларускі народ пойдзе на выбары. Уся агітацыя проці выбараў, якую вёў прэзыдыум „Белар. Нацыян. Камітэту“, пры дапамозе сваіх часопісаў і аднаднёвак, звялася да нуля...

А агітатары, якія паяўляліся ў беларускіх вёсках, і пачыналі гаварыць проці выбараў ў Сойм—як сьведчаць нашы карэспандэнты—выправаджываліся самімі сялянамі. Не памаглі і казаньня ксяндзоў—літоўцаў.

## БЕЛАРУСЫ!

**Вашыя выбарчыя сьпіскі, за якія усе мусіце галасаваць як адзін.**

Па Ашмянскаму вокругу сьпісак № 6.

1. Аляксюк Павал.
2. Тарчэўскі Янка.
3. Карэнда Міхал.
4. Буткевіч Пётра.
5. Камароўскі Фэлікс.
6. Стрыга Аляксандар.
7. Субач Францык.
8. Ганусевіч Ігнат.
9. Родзька Андрэй.
10. Чыжэўская Мар'я.
11. Барчоўскі Язэп.
12. Семян Сьцяпан.

Па Камайскаму вокругу сьпісак № 5

1. Шышкоў Васіль.
2. Бэкіш Янка.
3. Міхайлаў фядот.
4. Цьвілэнь Марцін.
5. Барсукоў Васіль.

Выбарчы Камісар
Адам Курыловіч.

Такія прыхільныя адносіны да выбараў беларускага сялянскага народу сьведчаць аб тым, што здаровы народны вум, а можа і нацыянальны інстынкт беларуса, падказываюць яму праўдзівае і карыстнае для яго развязаньне палітычнай праблемы.

Беларускі сялянін ужо добра разьбіраецца, хто для яго вораг, і хто прыяцель,

І няма нічога дзіўнага ў тым, што прыхільнікі п. Ластоўскага, ня адважываюцца выступаць на прадвыбарных сабраньнях, а п. Аляксюка—як гэта было 1 студня на прадвыбарным сабраньні ў Ашмяне—народ сустрэціў бурнай авацыяй і аднёсься даяго, як да свайго праўдзівага і пэўнага прадстаўніка, ды якога ён мае поўнае давера, які нікэлі ня прадасьць роднай справы за нямецкія марачкі ці за царскія рублі, як гэта робяць іншыя беларускія дзеячы.

*Рэдакцыя газэты просіць п. падпісчыкаў высылаць у пару грошы за газэту. Калі грошы ня будуць адтрымываццa, то высылка газэты будзе затрымана.*

Кантора газэты „Раніца“ паведамляе, што магазынам выпісываючым газэту дзеля прадажы, кантора будзе рабіць 30 проц. уступкі.

## Навакола выбараў. Агульны настрой.

Агульны настрой селян бесспрэчна прыхільны да выбарнай акцы. На гэта паказвае такі прыклад, што ў Даўгельскай воласьці сяляне прадставілі ўласны сьпісак на выбары. Цяпер патрэбен найбольшы лік інтэлігэнтных працаўнікоў, якія-б маглі аказваць помач вакружным прадвыбарным камісіям у апошніх днёх, а так сама і ў дзень галасаваньня.

Прадвыбарная агітацыя. Агітацыя, якая праводзіцца ў вёсках бліжэйшых ад зялезнай дарогі, як напрыклад, у валасьцёх: Даўгеліскай, Цэхінскай і Бoлтынянскай і інш., нямае вялікай сілы. І навет сяляне часта пытаюцца дзе будзе адбывацца Сойм у Вільні ці ў Коўне. У Вільні сяляне—як кажуць, ня чулі аб Сойму, а калі чулі дык вельмі слабо. Але Сойм іх вельмі цікавіць. Вялікі брак у тым, што агітацыйныя адозвы друкуюцца на той мове, якое насяленьне ня ведае. Як напрыклад, жыхарам Браслаўскага павету старазаконьнікам, якія прыхільны да польскай дзяржаўнасьці і з ахвотай ідуць галасаваць, літоўская мова заўсім не знаёма.

Агітацыя ворагоў. Агітацыя няпрыяцелёў асабіста ў валасьцёх з літоўскім насяленьнем, праводзіцца мейсцовым літоўскім духовенствам вельмі інтэнсіўна. Агітацыя апіраецца на фальшывыя ведамасьці, ад якіх ідуць гукі, што Віленскі Сойм робіцца дзеля таго, каб устанавіць паншчыну, і адабраць зямлю ў жыхароў, і т. п. Так сама пушчаюць ведамасьці і на тое, што выбары будуць адцягнуты на тэрмін 1 мая.

## Сярод пушчы.

(маленькі абразок)

— Вы ня ведаеце, мае браточкі, як я люблю гэтую пушчу! Што можа быць крашча гэтай пушчы! Вось толькі ўслухайцеся ў яе. — Казаў Мікола гледзючы з радасьцью на нас.

У яго вачох гарэў агонь шчасьця і задаваленьня.

Я глянуў наўкола...

Сэрцам душой і думкай я быў згодзен з ім...

Да, гэта так, мой родны брат! Няма нічога на сьвеце, што можа быць крашча нашай пушчы!..

Я зьняў шапку і слухаў...

Слухаў, як пяе яна на розныя тоны, як бьецца яе сэрца...

Легкі вецярок калыхаў галіны, і лісьця шапталіся паміж сабою, і чулася ў гэтым гомане галін нейкая, ім толькі вядомая, таеннасьць жыцьця.

Вялікія ёлкі і сосны пагарда, глядзелі ў далёкае неба, і ў галінах іх, гдзесь высока птушкі пялі. Яны пялі аб шчасьці, аб вольнасьці, і ў песьнях іх чулася падзяка таму, хто даў ім жыцьцё...

Ціха шумеў лес, і здаецца маліўся высокаму небу, пяяў яму гімн...

Якую ты крыеш жыцьцёвую таеннасьць, ты, магутны лес?

Чаму ты ня скажаш нам, забітым нядоляй, слоў крыху ўцехі? Чаму?

Ты бачыш, як цяжка нам жывецца.

Часьцей зашумеў лес. мацней зашапталі лісьця, загудзеў вецер і пачулі мы як ён нам гаманіў:

Ужо даўно заву я вас, людзі, да сябе, ужо даў нобудзіў я вас прачнуцца... Тутака сярод мяне, знайдзеце вы шлях, які павядзе вас да праўды, да неба, да яскровых зор, тутака знайдзеце ад усёй жыцьцёвай пакуты спакой...

Вякамі заву я вас да сябе.. Але голас мой застаўся не пачутным вамі.

Да мяне вышлі толькі з крыўдай,

# Ня слухайце тых, што часова у адзежы Беларускай кіруюць Вас на барацьбу з братнім Польскім народам.

і крыўду толькі мне рабілі., Ня бачыў я ад вас каханьня...

Заціх лес, і йзноў лісьця шэпчуць цудоўную казку ветру, і той іх цалуе...

Браты, калі мы пачнем маліцца, так, як моліцца, лес? калі?

Калі мы так сама зьяднаемся, як зьяднаўся ён, — той, што нас вучыць!

Наш любы, цемны лес!

Дзяргач

## Весткі з Варшавы.

### Недамаганьне п. Пілсудцкага.

31 сьнежня, зьвярнуўшыся з Пазнані, Начальнік Панства п. Пілсудцкі прастудзішыўся ў дарозе захварэў.

У дзень Новага Годa, ня гледзючы на павышаную тэмпэратуру, Начальнік Панства прынімаў новагоднія прывітаньня.

## ХРОНІКА

### Плата за лячэньня.

Плата за лячэньня ў віленскіх больніцах з 1 студня г. г. павялічана да 200 марак з кожных сутак.

### Цівільная ахрана.

Арганізацыя цывільнай ахраны з студня закончана. Праз чатыры дні паліцыя будзе заменена цывільнай ахранай.

### Кінематаграфічныя снімкі.

Атрыманы весткі, што ў хуткім часе ў Вільню прыедуць прадстаўнікі заграчічных кінематаграфічных фірм, якія будуць рабіць снімкі, касаючыяся выбараў ў Сойм.

### Вольны гандаль у Віленшчыне.

(Б. П. А. В.) Зьнесены е прапускоў.

Дэпартамэнтам прамысловасьці і гандлю, па случаю вольнага гандалю, былі зробляны паведамленьня, што ў хуткім часе будуць зьнішто жаны, ўсялякія прапускі, і адменяны ўсялякія аграніченьня на прадмет узаемнага гандлёвага абароту паміж Рэчыпаспалітай і Сярэдняй Літвы.

### Справа гельды на тавары.

У найбліжэйшым пасяджэньні Еканамічнай Рады, будзе абсуждацца справа аб утварэньні ў Вільні гельды на тавары. Эканамічная Рада запросіць дзеля гэтага тымчасовую Гельдовую Раду, якая зробіць гельдавое аграніченьне. Праўдападобна, што ў месяцу студню, гэтая гельда на тавары будзе зарганізавана, і распачне сваю дзельнасьць.

Бессумніўна такая гельда на тавары будзе вялікім канкурэнтам на рынучныя цэны і падарве спэкуляцыю.

### Купчы суд.

Апрача гэтага таварaвая гельда створыць купчы суд, які будзе разглядаць ўсялякія перашкоды проці купчых спраў.

### Выдаваньне патэнтаў.

У гэтым годзе будзе зьменяны парадак выдачы патэнтаў. Дэпартамэнт Скарбу будзе выдаваць потэнты толькі на падставе адпаведных пасьведчаньняў Дэпартамэнту прамысловасьці і гандалю.

Пры гэтым усялякія грашавыя канторы гандалю, а так сама і банкі, гуртоўкі ўсялякага роду, акцыйныя спулкі і т. д., калі ад іх будуць адбірацца такія пасьведчаньня ў Дэпартамэнту прамысловасьці і гандалю, павінны прэдставіць, спэцыяльныя рэгістрацыйныя карткі, што дае магчымасьць Дэпартамэнту прамысловасьці і гандалю зрабіць, клясыфікацыю іх па роду і тыпу

### Каса хворых.

(Б. П. А. В.) На паседжані Віленскай Еканамічнай Рады яшчэ ў месяцы сьнежні 1921 г. разгледжан мэмаріял п. Закса і п. Міськевіча ў справе касы хворых.

На паседжані гэтым было 138 асоб з рэшучым голасам і 2 стрымаўшыхся. Праводзіў сабраньне віцэ-прэзас, тут так сама на сабраньні быў дырэктар Дэпартамэнту прамысловасьці і гандалю п. Велеглаўскі.

Мэморыял п. п. Закса і Міськевіча Эканамічная Рада пряняла агульна, і зрабіла пастанову—пераслаць яго да Тымчасовай Урадавай Камісіі, да прыбыцьця з Бэрліну прэзаса Эканамічнай Рады п. Ваньковіча.

### Рээвакуацыя багацьцяў.

(Б. П. А. В.) На паседжані Эканамічная Рада дня 31 сьнежня 1921 г. разглядала справу аб рээвакуацыі багацьця і прадметаў прамысловасьці месца, якія былі вывязаны ў сваю пару расейскімі ўрадамі з Віленшчыны да цэнтру Расеі. На конфэрэнцыі, апрача прадстаўнікоў Рады, быў яшчэ цяперашні п. інсп. Буяльскі, прадстаўнік ад польскай дэлегацыі ў мешанай рээвакуацыйнай камісіі ў Маскве, дырэктар Дэпартамэнту п. Велеглаўскі законны радца Дэпартамэнту п. Муханаў, начальнік прамысловага адзелу п. Больцэвіч, і інш.

У дакладзе пазнаёміліся з сытуацыяй рээвакуацыі багацьцяў і мешанай камісіяй ў Маскве, якая была сабрана п. Буяльскім.

Дэпартамэнту прамысловасьці і гандалю, зрабіў прапазыцыю аб з'арганізаваньня камісіі, якая-б рабіла рэгэстрацыю вывязенага багацьця, пакуль ня будзе дэклямацыі да звароту.

Гэта будзе праізводзіцца пад кіраўніцтвам п. Буяльскага. Дэпартамэнт прамысловасьці і гандалю абяцаў, дзеля спаўненьня гэтых акцыі, даць шырокія правы.

## Прадвыборныя сабраньня.

г. Ашмяна.

1 студня ў Ашмянах, Талманове і Мураванай Ашмянцы, адбыліся мнагалюдныя прадвыбарныя сабраньня.

Выступалі з прамовамі п. Аляксюк, Курыловіч і Пупка.

Насяленьне аднеслося да прамоўцаў вельмі прыхільна.

У часе прамовы п. Аляксюка, многія плакалі.

## Рэзалюцыя,

вынесеная учасьнікамі Сходу ў Ашмяне 1 студня 1921 г.

Мы прэзыдыум Сходу ў Ашмяне, сяляне вёсак Ашмянскага павету выражаем поўнае даверье сыну нашае зямлі селяніну вёскі Талмінава п. Паўлу Аляксюку і падтрымліваючы яго працу, пойдзем той дарогай па якой ён нас цяпер вядзе.

Кляймім усіх тых, якія атрымліваючы грошы з Бэрліна, вядуць нягодную агітацыю проціў п. Аляксюка і баламуцяць наш народ абяцанкамі Масквы і Бэрліна!

Тарчэўскі, Бэкіш, Карэнда.

## Беларускія паустанцы.

(Ліст у рэдакцыю)

Мы, Беларусы, вастаўшыя проці сваіх палачоў-маскоўска-жыдоўскіх наездцаў камуністаў-бальшавікоў, ня маючы магчымасьці на Бацькаўшчыне вясьці барацьбу з нашым, і сусьветным ворагам камуністамі-бальшавікамі, зьнішчыўшымі і зруйнаваўшымі нашу Бацькаўшчыну, аб'ядзінёным атрадам Случакоў і „Зялёнадубцаў“, вядом крывавую барацьбу пляча к пляцу з братамі Украінцамі на іх тэрыторыі — шлём свой прывет братом партызанам Беларусам, якія боруцца на палёх і лясох роднай зямелькі. Віншуем з наступаючым Новым Годам. Маем надзею, што ў Новым Годзе спаткаемся на роднай зямельцы яе вольнымі сынамі-гаспадарамі.

Браты Украінцы так сама шлюць свой прывет героям Беларусам, вядучым крывавую барацьбу з агульным ворагам.

Ад імя атраду Паручнік М.

## КАРЭСПАДЭНЦЫЯ.

### м. Чучэвічы.

(Лунінецкага павету.)

Па праўдзівым весткам каколо 18 лістапада ў вёсцы Макранах, Слуцкага павету, было гэтакае здарэньне: на бальшавіцкум „пастарунку“ невядома хто падсыпаў ў кухні ў кацёл, у якім варылася сьнеданьне для чырвонаармейцаў, моцную, атруту. Не падазраваючы нядобрага, чырвонаармейцы селі есьці, і ня скончыўшы пападалі няжывымі. Усяго памерла каля 40 чалавек.

Людзі ў нас жартуюць, што ў хуткім часе з'явіцца дэкрэт аб мабілізацыі ўсіх хімікаў.

### М. Лунінец.

Паведамляюць, што ў пагранічным пасе, ў канцы сьнежня, бальшавікі пачалі хватаць закладнікаў за тое, што то ў адным мейсцу, то ў другім былі вельмі прыкрыя дзеля іх неспадзянкі здарэньня: згінула шмат верных бальшавіцкіх агентаў і камуністаў. Пацазраваючы, што сяляне даюць прытулак зялёнадубцам, якіх лічуць вінoўнікамі гібелі камуністаў, бальшавікі, ў Старобінскай воласьці, ўзялі 42 селяніна, як закладнікоў, пагражаючы пры паўтарэньні здарэньняў забіць іх.

## Папраукі у ст. „Не ашукаеце?“

У ўчарашнім нумары „Раніца“ (Nr. 1 (10) у ст. „Не ашукаеце!“ па віне карэктара ўкраліся прыкрыя абмылкі:

1) Замест: Але няпраўда і мана“.. надрукована: „можа“.

2) Замест: „і свае нацыянальнае н, і сваю.“ „надрукована“ і свае нацыянальнае як і.

3) Замест: „бо яны стварыліся народнаю волей“, надрукована „яны стварыліся вольна і.

4) Замест: „ідуць па Ашмянскаму вокругу“, надрукована „па Аляксюкоўскаму вокругу“.

## Стэнаграма З'езду Заходняй Беларусі.

(Глядзі з 1 да 7 № „Раніцы“).

**Прадстаўнік польскай партыі адрадзэньня: (гаворыць па польску).** Я такі самы працаўны чалавек, як і вы тут сабраныя, і вітаючы вас, я выказваю свае шчырае пажаданьня, каб вы ў барацьбе свaёй за свабоду нацыянальную і грамадзянскія правы — здабылі іх, сталі свабоднымі і роўнымі. Народ польскі і беларускі—гэта браты, якія не павінны прызнаваць маральнага старшынства. Але і вы самі беларусы павінны узяцца да вялікай працы ў сваём краю. Ен паліты і тваёю і польскаю кроўю, а цяпер трэба яго ўтрымаць за сабою... Шмат працы і сілаў трэба пакласьці на родныя гоні, і гэтую работу вы беларусы, робіце (воплескі).

Старшыня: Нам было прыемна выслухаць прамову шчырага прадстаўніка польскага народу, такога-ж простага працаўніка, як і наш беларус сялянін, ці рабочы.

Нам часта кідаюць абвінавачэньне ў тым, што мы прадаліся паном. Вы бачыце, шчыры прадстаўнік польскага народа прышоў сюды да нас, і гэта ёсьць довад таго, што мы не прадаліся паном, бо каб мы працавалі за панскія грошы, дык ён ня прышоў бы сюды. Ад імя прэзыдыуму З'езду я скажу прадстаўніку, прамову, якога мы тут чулі, што яго пажаданьні—ёсьць і нашымі пажаданьнямі. Польскі народ ня можа быць ворагам беларускага народу, і наадварот. Мы будзем працаваць разам і мы верым, што ў недалёкім часе мы дяб'емся добрых вынікаў гэтай працы. (Воплескі).

Прадстаўнік газэты „Odrodzenie“ (гаворыць па польску): Я павінен перш усяго сказаць, што газэта „Адрадзэньне“ мае гэткія асновы: роўнасьць, брацтва і свабоду. Усякі, якой бы нацыі ён ня быў, і якую-б ня вызнаваў—усё роўна павінен мець роўныя з усімі правы ў гэтым краю. Мы стаім за роўнасць літоўскай школы для Літвы беларускай—для беларусаў. жыдоўскай,—для жыдоў і г. д. Толькі тагды мы дойдзем да супакою і парадку, калі адзін народ другому ня будзе накладаць хамута. Канчаючы сваю прамову, я клічу вас, браты-беларусы, падаць сваю братскую руку, бо толькі гэткай дарогай, мы створым вольны край з роўнымі для ўсіх правамі. Забудземся аб прошлых нягодах і будзем думаць аб лепшай долі. Хай жыве польскі, беларускі, літоўскі і другія народы, як вольныя з вольнымі і роўныя з роўнымі.

Стаўкін (прадстаўнік Нясвіжскага павету). Грамадзяне, я хачу вам расказаць, аб тым вясковым жыцьці, якім жыве наш нясьвіжскі сялянін. Тут шмат гаварылі аб беларускай школе, якой польскія ўрады не даюць магчымасьці істнаваць. А школы патрэбны канешна. У Нясвіжскім павеце ў гэтым напрамку, так сама, справы стаяць дрэнна. Цяперака другое: сяляніна па 2—3 дні ганяюць з падводаю. Калі патрэбны былі дровы для ляснічэства, дык ганялі сялян з падводамі па гэтыя дровы за вярстоў 30. Ціж ткі і праўда, што яны не маюць крэдытаў на тоя, каб прывозіць сабе дровы. Гэтыя пытаньні трэба высьвятліць. Я прашу на ўсё гэта зьвярнуць увагу.

Паўстовіч: Браты! Мы сабраліся ў гэтым месцы, ў Вільні, якое мае ў сваім прошлым вялікія гістарычныя надзеі. 500 з лішкай гадоў таму назад, тутака ўжо было злучэньня з Польшчаю. І цяперака мы ўзноў падаём брацкую руку польскаму народу. Гэта вельмі важны крок, і трэба добра прыглядзецца на сколькі шчыра прымуць там нашую руку... На мейсцох у нас як і ўсюды на беларусі, справы аднолькавыя.

(Далей будзе).

# За сьветлую будучыну Беларусі, за лепшую долю гаротнага народа кабеты, старцы, дзяцькі,- усе падайце свой голас у выбарах у Віленскі Сойм!

Рэдактар і Выдавец Вацлаў Адамовіч. Друкарня „ДРУК“, Субач, 2.